

การประกันคุณภาพอุดมศึกษา

ในประเทศออสเตรเลีย

ประสบการณ์ของ QA Forum

กลุ่มเสวนาประกันคุณภาพการศึกษา (QA Forum) ของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ซึ่งมีสมาชิกประกอบด้วยผู้บริหารที่รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างกันและร่วมกันคิด และผลักดันงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีกิจกรรมต่อเนื่องมาโดยตลอด และเพื่อให้สมาชิกของกลุ่ม QA Forum ได้มีโอกาสเพิ่มโลกทัศน์และวิสัยทัศน์ด้านอุดมศึกษาและประกันคุณภาพ กลุ่ม QA Forum จึงได้จัดให้มีการศึกษาดูงานในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีพัฒนาการด้านอุดมศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีประเทศหนึ่ง โดยมุ่งศึกษาดูงาน 3 ประการ คือ 1) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน และ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยได้ศึกษาดูงานระหว่างวันที่ 5-14 พฤศจิกายน 2546 ซึ่ง กลุ่ม QA Forum ได้จัดทำสรุปการศึกษาดูงานครั้งนี้ QA NEWS จึงนำมาถ่ายทอดอีกครั้งหนึ่ง สำหรับฉบับนี้ขอเสนอผลการดูงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องแรก

การศึกษาดูงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลีย พบว่า การดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย เป็นการดำเนินการที่ครบวงจร มีความเชื่อมโยง ผู้ยึด และตรวจสอบซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงาน หรือส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Commonwealth Government; States / Territories Accrediting Authorities, Australian University Quality Agency, และ Australian Qualifications Framework ความเชื่อมโยงเหล่านี้ถูกกำหนดไว้ภายใต้ The Australian Higher Education Quality Assurance Framework

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เรียกว่า Graduate Careers Council of Australia ทำหน้าที่สำรวจความเห็นของบัณฑิตจากทุกมหาวิทยาลัย ซึ่งข้อมูลที่ได้มีความหลากหลายและสามารถใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับแก่ทุกมหาวิทยาลัย สำหรับนำไปพัฒนา ปรับปรุงได้เป็นอย่างดี

หน่วยงานประกันคุณภาพของออสเตรเลีย (Australian University Quality Agency หรือ AUQA) มีความชัดเจนในการกำหนดบทบาทหน้าที่ คือ ตรวจสอบในด้านวิชาการเท่านั้น ยกเว้นจากงานวิชาการนั้น ๆ ผู้พ้นกับงานด้านอื่นอย่างชัดเจน และจำเป็นต้องตรวจสอบเรื่องนั้น ๆ ด้วยเพื่อให้มั่นใจว่างานวิชาการสามารถบรรลุเป้าหมายได้

การตรวจสอบของ AUQA เป็นการตรวจสอบใน 4 ประเด็น คือ วิธีการที่จะไปสู่เป้าหมาย (Approach) การดำเนินการตามวิธีที่กำหนด (Deployment) ผลการดำเนินการ (Results) และการพัฒนาปรับปรุง (Improvement) ซึ่ง 4 ประเด็นนี้จะใช้สำหรับการตรวจสอบทุกมหาวิทยาลัย การดำเนินการลักษณะเช่นนี้สามารถสร้างความโดดเด่นที่หลากหลาย ขึ้นกับสภาพแวดล้อมของแต่ละมหาวิทยาลัย

ผู้ตรวจสอบ (Auditors) ของ AUQA จะเลือกโดยคณะกรรมการอำนวยการ (Board of Directors) ของ AUQA โดยประธานผู้ตรวจสอบจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดเลือก นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบที่เป็นชาวออสเตรเลียทุกคนต้องผ่านการอบรมสองวัน จึงสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบได้ การดำเนินการเช่นนี้ทำให้มั่นใจยิ่งขึ้นว่า ผู้ตรวจสอบทุกคนมีความเป็นอิสระของตนเองและทราบบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างและหลากหลาย แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือ ประเมินการดำเนินงานว่าจะสามารถนำไปสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแต่ละแห่งได้หรือไม่ และจะพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างไร

จากประสบการณ์การศึกษาดูงานครั้งนี้ QA Forum ได้สรุปว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย ควรจะได้พิจารณาปรับปรุงในสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระดับชาติ และระดับสถาบันการศึกษา เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาทิ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สำนักงานประมาณ สภาการศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานภายในสถานศึกษานั้น ๆ (ในกรณีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องของกรอบภาระหน้าที่ และความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ว่า ใครทำหน้าที่อะไร แคไหน เพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยไม่เกิดความซ้ำซ้อนและสับสน ทั้งนี้ ควรมีการเผยแพร่กรอบความเชื่อมโยงด้านการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว ให้เป็นที่ทราบทั่วกันทุกระดับ

นอกจากนั้นควรจัดให้มีองค์รวริสระระดับชาติ ทำหน้าที่ตรวจสอบติดตามบัณฑิตทั่วประเทศเพื่อทราบผลลัพธ์ (Outcome) ด้านต่าง ๆ อาทิ การจัดการเรียนการสอนของสถาบัน ทักษะที่จำเป็น (Generic Skills) ที่ได้รับการศึกษา ความสำเร็จในอาชีพ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. สมศ. ควรกำหนดกรอบวิธีการประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้ประสบมาแล้ว อาทิ

2.1) ปัญหาการคัดเลือกกรรมการประเมิน ซึ่งที่ผ่านมาดูเหมือนให้สิทธิแก่ประธานผู้ประเมินคัดเลือกเอง จนอาจทำให้ความมีอิสระของกรรมการแต่ละท่านในการแสดงความคิดเห็นลดน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับกรคัดเลือกกรรมการประเมินทั้งคณะโดยกรรมการของ สมศ.

2.2) ปัญหาด้านวิธีการประเมินของกรรมการแต่ละชุดที่มีความแตกต่างและหลากหลายมาก จนทำให้มีความกังวลถึงมาตรฐานการประเมินว่าจะเป็นไปได้ในแนวทางเดียวกันหรือไม่ ดังนั้น จึงอาจจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมหรือสัมมนาอย่างเข้มข้นสำหรับกรรมการทุกท่าน ก่อนขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประเมิน

2.3) ปัญหาด้านตัวบ่งชี้ที่มีมาก และอยู่ภายใต้กรอบที่กำหนดไว้จากส่วนกลาง ซึ่งไม่เอื้อให้เกิดการพัฒนาที่หลากหลายภายใต้เป้าหมายที่แตกต่างกันของแต่ละสถาบันการศึกษาดังนั้นควรพิจารณาลดตัวบ่งชี้ลง เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาไปสู่เป้าหมายของตนเองได้มากยิ่งขึ้น

2.4) ปัญหาด้านการติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมิน อาจจำเป็นต้องกำหนดให้สถาบัน

การศึกษาจัดส่งแผนปฏิบัติการ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงมายังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายในระยะเวลาที่กำหนดภายหลังการประเมิน และมีการติดตามแผนเป็นระยะ ๆ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับแผนกลยุทธ์ และการกำหนดเป้าหมายให้มากขึ้น โดยใช้แผนดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนด Key Performance Indicator (KPI) เพื่อการประเมิน โดย KPI นี้ควรจะต้องสามารถประเมินผลผลิต/ผลลัพธ์ด้วย เพื่อใช้เป็นตัวตรวจสอบกระบวนการว่าเหมาะสมดีแล้วหรือยังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย

สำหรับประสบการณ์จากการดูงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาบุคลากร QA NEWS จะนำมาเสนอในฉบับต่อไป

แนะนำหนังสือ “ธนาคารเกณฑ์มาตรฐาน”

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้จัดทำหนังสือ “ธนาคารเกณฑ์มาตรฐาน” โดยรวบรวมนโยบาย หลักเกณฑ์ ระเบียบ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในปัจจุบัน) ประกาศให้สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อการรักษามาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา หนังสือเล่มนี้ ได้รวบรวมประกาศ และระเบียบเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ทั้งด้านหลักสูตร การวัดและประเมินผล อาจารย์ บัณฑิต กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา การบริหารและจัดการการเงินและงบประมาณ และระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 61 ฉบับ

ผู้สนใจเรียกดู และ Download ได้จากเว็บไซต์ของศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา สจพ. หน้าเรื่องนารู้ http://qa.kmitnb.ac.th/qa_knowledge/guarantee/bank.pdf หรือจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา http://www.bhes08.mua.go.th/admin/knowledge_th_doc/bank.pdf

ผู้ประเมิน คือ หนอโรงเรียน
การประเมิน คือ การเสนอแนะ
การเสนอแนะ คือ การปรับปรุง พัฒนา
ปองพล อติเรกสาร